

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/332/42/92

OCENA POSUNIĘĆ POLITYCZNYCH
NIEZBĘDNYCH W TRUDNEJ SYTUACJI KRAJU

Komunikat z badań

Warszawa, czerwiec 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

W żadnym z dotychczasowych badań CBOS nie odnotowano tak niewielu respondentów wiążących nadzieje z polityką rządu oraz wyrażających optymizm w prognozach dotyczących sytuacji polityczno-gospodarczej kraju, jak w sondażu majowym¹. Zakładając, że nie tylko zawodowi politycy zastanawiają się nad sposobami wyjścia z trudnego położenia, w ankiecie zamieszczono pytania na temat posunięć politycznych mogących poprawić sytuację w kraju.

Respondentów zapytano między innymi o to, które z zaproponowanych rozwiązań należałoby zastosować, jeżeli w najbliższym czasie sytuacja w kraju się nie poprawi. Zadaniem badanych osób było określenie, w jakim stopniu zgadzają się (lub nie) na wymienione w ankiecie działania polityczne.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (25) zrealizowano w dniach 1-3 maja 1992 r. na 1191-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców kraju. W celach porównawczych wykorzystano dane z badania "Aktualne problemy i wydarzenia" (23) przeprowadzonego w dniach 3-10 stycznia 1992 r. (N=1000). W obu badaniach pytanie o rozwiązania mogące poprawić sytuację w kraju zamieszczono na zlecenie "Gazety Wyborczej".

Pytanie miało następujące brzmienie:

Przeczytam teraz listę działań, które, jak twierdzą niektórzy, można by podjąć, jeśli sytuacja w kraju nie poprawi się w najbliższym czasie. Proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan(i) czy też nie zgadza z podjęciem danego działania:

- a) pozwolenie rządowi na rządzenie za pomocą dekretów*
- b) ogłoszenie strajku powszechnego*
- c) rozwiązanie parlamentu, ogłoszenie nowych wyborów*
- d) wprowadzenie rządów silnej ręki i rezygnacja z demokracji*
- e) pozwolenie prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów*
- f) znaczne ograniczenie prawa do strajków*
- g) stworzenie nowego rządu z prezydentem na czele.*

Porządek działań

ze względu na powszechność ich akceptacji

W tabeli 1 zamieszczono pełny rozkład odpowiedzi na każde z proponowanych rozwiązań.

Największą akceptację uzyskały działania, które mają na celu odnowę władz ustawodawczych i ograniczenie protestu oraz poszerzenie zakresu uprawnień władz wykonawczych o uprawnienia legislacyjne. W mniejszym nieco stopniu aprobowano poszerzenie zakresu władzy prezydenta. Najrzadziej wyrażano zgodę na ogłoszenie strajku generalnego.

Tabela 1

(w procentach)

Proponowane działanie	Deklarowany stopień aprobaty bądź dezaprobaty proponowanych działań				
	1	2	3	4	5
Pozwolenie rządowi na rządzenie za pomocą dekretów	10	35	16	15	24
Znaczne ograniczenie prawa do strajków	14	29	21	21	15
Rozwiązanie parlamentu, ogłoszenie nowych wyborów	19	22	19	21	19
Pozwolenie prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów	9	24	17	30	20
Stworzenie nowego rządu z prezydentem na czele	14	18	14	29	25
Wprowadzenie rządów silnej ręki i rezygnacja z demokracji	11	19	19	37	14
Ogłoszenie strajku powszechnego	7	20	21	41	11
1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam, 5 - trudno powiedzieć					

Posunięcia trudne do oceny dla respondentów

Rozważania, czy należy dać prezydentowi lub rządowi uprawnienia do rządzenia za pomocą dekretów, zajmują głównie polityków. Rzadko natomiast zastanawiają się nad tym zwykli obywatele. Niektóre z działań przedstawionych respondentom były już publicznie dyskutowane, o innych natomiast nikt jeszcze nie

wspominał. Najłatwiejsze okazało się sformułowanie opinii o ogłoszeniu strajku powszechnego; najtrudniejsza do oceny była propozycja utworzenia nowego rządu z prezydentem na czele. Działania uszeregowane według częstości odpowiedzi "trudno powiedzieć" przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

(w procentach)

Proponowane działania	Częstość odpowiedzi "trudno powiedzieć"
Ogłoszenie strajku powszechnego	11
Wprowadzenie rządów silnej ręki i rezygnacja z demokracji	14
Znaczne ograniczenie prawa do strajków	14
Rozwiązanie parlamentu, ogłoszenie nowych wyborów	19
Pozwolenie prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów	20
Pozwolenie rządowi na rządzenie za pomocą dekretów	24
Stworzenie nowego rządu z prezydentem na czele	25

Respondentom znacznie łatwiej było sprecyzować opinię wówczas, gdy mieli wypowiedzieć się na temat działań samych obywateli oraz gdy ustosunkowywali się do ogólnego, nieprecyzyjnego hasła "rezygnacja z demokracji". Większe natomiast trudności sprawiało im ocenianie rozwiązań prawnych dotyczących najwyższych urzędów w państwie. Nie jest to zależność zaskakująca.

Trudności ze sprecyzowaniem poglądu na temat omawianych zagadnień ujawniły się również w badaniu korelacji między odpowiedziami. Ogólnie korelacje te są niewielkie nawet tam, gdzie przewidywano, że będą silne.

Zmiany opinii między styczniem i majem

Między styczniem i majem 1992 roku zaszły znaczące przesunięcia w częstościach akceptacji niektórych z omawianych tu działań politycznych. Najbardziej zyskał na popularności postulat rozwiązania parlamentu, ogłoszenia nowych wyborów. Liczba zdecydowanych obrońców obecnego parlamentu zmniejszyła się o połowę, a ponad dwukrotnie wzrosła liczba osób, które zdecydowanie opowiadają się za jego rozwiązaniem (tab. 3).

Tabela 3

(w procentach)

Odpowiedzi dotyczące rozwiązania parlamentu, ogłoszenia nowych wyborów	Wskazania respondentów według terminów badań	
	styczeń '92	maj '92
Całkowicie się zgadzam	10	19
Zgadzam się do pewnego stopnia	17	23
Nie zgadzam się do pewnego stopnia	19	18
Całkowicie się nie zgadzam	41	21
Trudno powiedzieć	13	19

Od stycznia do maja zwiększył się odsetek osób akceptujących posunięcia polegające na wprowadzeniu rządów silnej ręki i zrezygnowania z demokracji. Przy czym grupa respondentów całkowicie aprobowujących takie działania zwiększyła się ponad dwukrotnie. Trzeba jednak podkreślić, że liczba przeciwników tego rozwiązania w dalszym ciągu jest znaczna (tab. 4).

Tabela 4

(w procentach)

Odpowiedzi dotyczące wprowadzenia rządów silnej ręki i rezygnacji z demokracji	Wskazania respondentów według terminów badań	
	styczeń '92	maj '92
Całkowicie się zgadzam	5	11
Zgadzam się do pewnego stopnia	15	19
Nie zgadzam się do pewnego stopnia	17	19
Całkowicie się nie zgadzam	50	37
Trudno powiedzieć	13	14

Nieco mniej osób wyraża natomiast obecnie zgodę na przyznanie większych uprawnień rządowi (tab. 5).

Tabela 5

(w procentach)

Odpowiedzi dotyczące pozwolenia rządowi na rządzenie za pomocą dekretów	Wskazania respondentów według terminów badań	
	styczeń '92	maj '92
Całkowicie się zgadzam	14	10
Zgadzam się do pewnego stopnia	38	35
Nie zgadzam się do pewnego stopnia	12	16
Całkowicie się nie zgadzam	16	15
Trudno powiedzieć	20	24

Liczba respondentów zgadzających się na ogłoszenie strajku powszechnego jest zbliżona do odnotowanej w styczniu bieżącego roku (tab. 6).

Tabela 6

(w procentach)

Odpowiedzi dotyczące ogłoszenia strajku powszechnego	Wskazania respondentów według terminów badań	
	styczeń '92	maj '92
Całkowicie się zgadzam	9	7
Zgadzam się do pewnego stopnia	18	20
Nie zgadzam się do pewnego stopnia	21	21
Całkowicie się nie zgadzam	43	41
Trudno powiedzieć	9	11

Z siedmiu propozycji rozwiązań, przedstawionych w majowym badaniu, tylko cztery były przedmiotem sondażu styczniowego. Powyższe zestawienia wyczerpują zatem możliwości analiz dynamiki opinii o potrzebnych działaniach politycznych. Jednakże już te cztery porównania wystarczą, by zastanowić się, co oznacza wzrost akceptacji ogłoszenia nowych wyborów i wprowadzenia rządów silnej ręki oraz spadek aprobaty zwiększenia uprawnień prawodawczych rządu. Pomocne w tym okazuje się zbadanie związków między poszczególnymi odpowiedziami.

Znaczenie odpowiedzi

Pytanie o sprawy niełatwe nawet dla polityków zadano wszystkim respondentom, a więc i tym, którzy swoje zainteresowanie polityką określają jako średnie, nikle bądź żadne. Analiza uzyskanych wyników powinna ujawnić motywacje kryjące się za wypowiedziami, czyli znaczenia przypisywane poszczególnym działaniom.

Klasyfikację działań według znaczenia przypisanego im przez respondentów uzyskano w wyniku zastosowania analizy czynnikowej. Podstawą interpretacji jest macierz ładunków czynnikowych (tab. 7).

Tabela 7

Proponowane działania	Związek czynników z poszczególnymi działaniami		
	czynnik 1 "rządy silnego przywódcy"	czynnik 2 "zmiana, protest"	czynnik 3 "wzmacnianie wykonawczych sił państwa"
Stworzenie nowego rządu z prezydentem na czele	0.768		
Rozwiązanie parlamentu i ogłoszenie nowych wyborów	0.607	0.267	
Wprowadzenie rządów silnej ręki i rezygnacja z demokracji	0.561		0.266
Ogłoszenie strajku powszechnego		0.793	
Znaczne ograniczenie prawa do strajków		-0.764	0.260
Pozwolenie rządowi na rządy za pomocą dekretów			0.865
Pozwolenie prezydentowi na rządy za pomocą dekretów	0.549		0.648

(zastosowano metodę oblimin)

Jak należało oczekiwać, przejawiająca się w odpowiedziach chęć zmiany i protestu osłabia tendencję do akceptacji działań wzmacniających wykonawcze siły państwa. Natomiast aprobata rządów silnego przywódcy współwystępuje z motywacją umacniania państwa. Nie występuje statystyczny związek między wyrażaniem chęci zmiany i protestu oraz aprobatą wzmocnienia rządów silnego przywódcy.

Analiza współwystępowania odpowiedzi pozwala na następujące stwierdzenia:

- ♦ chęć wzmocnienia wykonawczych zdolności (możliwości) państwa przejawiała się w akceptacji działania polegającego na:
 - pozwoleniu rządowi na rządzenie za pomocą dekretów,
 - pozwoleniu prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów
 - oraz w słabym stopniu na:
 - wprowadzeniu rządów silnej ręki i rezygnacji z demokracji,
 - znacznym ograniczeniu prawa do strajków
- ♦ aprobata rządów silnego przywódcy przejawiała się w akceptacji:
 - stworzenia nowego rządu z prezydentem na czele,
 - rozwiązania parlamentu i ogłoszenia nowych wyborów,
 - wprowadzenia rządów silnej ręki i rezygnacji z demokracji
 - oraz pozwoleniu prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów;
- ♦ wiara w dobroczynną, sprawczą siłę protestu przejawiała się w akceptacji:
 - ogłoszenia strajku powszechnego
 - oraz w odrzucaniu
 - znacznego ograniczenia prawa do strajków.

W słabym stopniu poparcie protestu wyrażało się również w aprobowaniu rozwiązania parlamentu i ogłoszenia nowych wyborów.

Na szczególną uwagę zasługuje czynnik rządów silnego przywódcy. Znajdują się tu między innymi takie postulaty jak przyznanie prezydentowi uprawnień prawodawczych i postawienie go na czele nowego rządu. Ważne jest w nim również przyzwolenie na rozwiązanie obecnego parlamentu oraz zgoda na rządy silnej ręki i rezygnację z demokracji. Osoby opowiadające się za takimi działaniami są skłonne twierdzić, że obecnie w Polsce nie są potrzebne partie polityczne. Na podstawie uzyskanych wyników można wnioskować, że za niektórymi odpowiedziami kryje się zapotrzebowanie części polskiego społeczeństwa na rządy autokratyczne.

Nie jest to najsilniejsza z ujawnionych motywacji. Analiza porządku utworzonego ze względu na częstość odpowiedzi aprobusujących rozmaite posunięcia polityczne pokazuje, że największą akceptację uzyskują te działania, które mają służyć umocnieniu wykonawczych zdolności państwa. Mniejszą akceptację zyskują działania rozszerzające zakres władzy silnego przywódcy, najrzadziej zaś aprobowane są takie posunięcia, które byłyby wyrazem protestu i oczekiwania głębokich zmian społeczno-politycznych.

Polityczne pragnienia rozmaitych grup społecznych

Na podstawie wyników analizy czynnikowej można wyróżnić trzy sposoby myślenia, występujące przy rozważaniu posunięć politycznych potrzebnych do wyjścia z kryzysu.

♦ Działania, których znaczenie jest tożsame ze wzmocnieniem wykonawczych władz państwa (dekrety dla rządu), częściej niż inni respondenci akceptują mieszkańcy dużych miast, badani z wyższym wykształceniem, osoby najlepiej zarabiające oraz ci, którzy dobrze oceniają kierunek zmian w kraju².

♦ Za wzmocnieniem władzy prezydenta częściej niż pozostali ankietowani opowiadają się pracownicy fizyczno-umysłowi, robotnicy niewykwalifikowani, prywatni przedsiębiorcy, ludzie mający niskie dochody oraz ankietowani uważający, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku.

♦ Zwolennikami protestów częściej niż inni są: robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni, osoby źle oceniające swoją pozycję materialną i ankietowani bardziej krytycznie oceniający kierunek rozwoju kraju.

Można zatem stwierdzić, że niezadowolenie z własnej pozycji materialnej i społecznej sprzyja akceptacji posunięć politycznych prowadzących do wzmocnienia władzy prezydenta lub też - alternatywnie - sprzyja pragnieniu protestowania i takiej zmiany społecznej, która byłaby efektem okazywania niezadowolenia. Osoby o korzystniejszej pozycji społecznej są zainteresowane umacnianiem państwa, natomiast ludzie należący do słabszych społecznie grup pokładają nadzieję w silnej władzy prezydenckiej lub w skuteczności protestu. Znaczącym wyjątkiem od tych prawidłowości są poglądy prywatnych przedsiębiorców, którzy przez swoje postulaty wzmocnienia władzy prezydenckiej czynią zwolenników tej opcji grupą zdecydowanie niejednorodną.

² Szczegółowe zróżnicowanie odpowiedzi badanych ze względu na cechy socjodemograficzne zamieszczono w tabelach aneksu.

Tendencje, a nie wykrystalizowane prawidłowości

Wszystkie zależności między akceptacją przedstawionych posunięć politycznych a cechami pozycji społecznej oraz innymi poglądami politycznymi nie były ani silne, ani spójne. Mamy raczej do czynienia z coraz wyraźniejszymi tendencjami niż z klarownymi prawidłowościami.

W kilku kwestiach respondenci byli jednak bardzo konsekwentni:

1. Osoby twierdzące, że działalność obecnego parlamentu nie służy dobrze społeczeństwu, częściej niż pozostali ankietowani zgadzają się na jego rozwiązanie i nowe wybory (49% wypowiedzi "zdecydowanie nie" i 44% "raczej nie" wobec 34% - "zdecydowanie tak" i 40% "raczej tak"). Warto zwrócić uwagę, że zastanawiająco duża część respondentów dobrze oceniających pracę obecnego parlamentu również zgadza się na jego rozwiązanie.

2. Respondenci, którzy są przekonani, że polityka rządu dobrze służy społeczeństwu, zdecydowanie częściej niż inni opowiadali się za udzieleniem pozwolenia rządowi na rządzenie za pomocą dekretów (73% - "zdecydowanie tak", 53% - "raczej tak" wobec 46% - "raczej nie" i 36% - "zdecydowanie nie"). Istnieje bardzo silna zależność między oceną działań rządu i zgodą na przyznanie mu uprawnień legislacyjnych.

3. Ankietowani pozytywnie oceniający działania prezydenta częściej niż pozostali badani skłonni byli zgodzić się, by mógł on rządzić za pomocą dekretów (72% - "zdecydowanie tak", 47% - "raczej tak" wobec 27% - "raczej nie" i 20% - "zdecydowanie nie").

Istnieje jednak wiele zależności, które utwierdzają w przekonaniu, że opinie o kierunkach działań politycznych są nie wykrystalizowane i nadal chaotyczne. Okazuje się na przykład, że prawie jednakowo chętnie powitaliby nowy rząd z prezydentem na czele zarówno respondenci, którzy wiążą nadzieję na wyprowadzenie kraju z kryzysu gospodarczego z prowadzoną przez rząd polityką, jak i uważający, że działania rządu nie stwarzają takich szans.

Co więcej, ci respondenci, którzy w posunięciach rządu pokładają nadzieje na wyjście z kryzysu, znacznie częściej niż pozostali są gotowi pozwolić prezydentowi na rządy za pomocą dekretów.

Jest również ciekawe, że akceptacja rządów silnej ręki i rezygnacji z demokracji nie wiąże się z oceną pracy obecnego parlamentu.

Zachodzące zależności pozwalają wnioskować, że rozdział uprawnień między parlament, rząd i prezydenta - problem ważny dla polityków i komentatorów politycznych, nie jest klarowny, a może nie jest tak istotny dla zwykłych obywateli, którzy kierują się intuicją i nadziejami związanymi z różnymi ośrodkami władzy.

ANEKS

Tabela 1. Pozwolenie rządowi na rządzenie za pomocą dekretów. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	10	36	16	15	24	1188
Płeć						
Mężczyźni	12	35	14	20	18	525
Kobiety	8	36	17	11	29	662
Wiek						
do 24 lat	4	38	17	14	27	93
25-34	8	38	17	18	18	230
35-44	9	39	15	21	16	293
45-54	12	39	16	12	21	176
55-64	11	29	17	11	31	175
65 lat i więcej	10	31	13	9	37	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	8	36	13	12	30	506
Miasto do 20 tys.	7	31	22	16	24	116
od 21 do 100 tys.	6	32	21	14	27	223
101-500 tys.	10	41	16	19	13	213
501 tys.i więcej mieszk.	22	32	12	18	16	130
Region						
Północny	7	41	25	10	17	156
Zachodni	9	31	12	17	31	121
Środkowozachodni	9	35	23	19	15	187
Środkowy	18	33	12	16	22	187
Wschodni	8	36	10	12	35	145
Południowo-wschodni	10	39	14	8	29	194
Południowo-zachodni	6	34	13	22	25	198
Wykształcenie						
Podstawowe	8	30	15	10	38	488
Zasadnicze zawodowe	8	41	16	17	18	293
Średnie	10	37	18	19	16	313
Wyższe	20	41	14	20	4	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	17	37	15	23	7	81
Poz. pracownicy umysłowi	10	40	20	12	17	105
Pracownicy fiz.- umysł.	7	38	15	24	16	55
Robotnicy wykwalifikowani	8	34	17	21	19	132
Robotnicy niewykwalifik.	14	29	18	11	29	66
Rolnicy	10	46	11	15	18	93
Prywatni przedsiębiorcy	7	37	14	33	9	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	10	32	15	10	34	409
Uczniowie i studenci	4	57	13	9	17	23
Bezrobotni	4	39	16	16	26	77
Gospodynie domowe i inni	7	34	17	14	28	106
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	6	39	16	13	27	180
401-600	9	34	21	14	23	211
601-800	8	34	14	15	29	251
801-1000	12	35	17	14	22	222
1001-1500	11	38	15	13	23	195
Powyżej 1500 tys. zł	15	36	8	23	18	107
Ocena war. materialnych						
Złe	9	36	16	14	24	543
Średnie	9	34	17	15	26	509
Dobre	15	38	10	19	19	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	20	36	14	11	20	132
Zły kierunek	8	36	17	16	23	876
Trudno powiedzieć	7	33	12	13	35	180

Tabela 2. Ogłoszenie strajku powszechnego. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	7	20	21	41	11	1189
Płeć						
Mężczyźni	8	21	21	42	8	525
Kobiety	6	19	21	40	14	663
Wiek						
do 24 lat	12	17	27	35	9	93
25-34	8	20	17	47	9	230
35-44	8	17	24	41	9	294
45-54	6	28	20	39	7	176
55-64	5	19	19	43	14	175
65 lat i więcej	4	18	22	38	18	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	6	20	22	37	15	507
Miasto do 20 tys.	7	20	26	39	9	116
od 21 do 100 tys.	6	21	26	36	11	223
101-500 tys.	10	23	19	42	6	213
501 tys. i więcej mieszk.	4	11	9	68	8	130
Region						
Północny	9	28	19	40	4	156
Zachodni	13	21	17	36	12	121
Środkowozachodni	9	20	24	40	6	188
Środkowy	4	17	20	47	13	187
Wschodni	8	14	20	43	15	145
Południowo-wschodni	3	20	26	37	15	194
Południowo-zachodni	5	20	20	44	12	198
Wykształcenie						
Podstawowe	6	21	22	35	16	488
Zasadnicze zawodowe	9	22	22	36	11	294
Średnie	7	18	22	47	7	313
Wyższe	1	9	14	72	4	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	4	7	14	69	6	81
Poz. pracownicy umysłowi	9	20	18	45	9	105
Pracownicy fiz.- umysł.	9	16	25	44	5	55
Robotnicy wykwalifikowani	11	21	19	41	8	132
Robotnicy niewykwalifik.	14	27	24	21	14	66
Rolnicy	6	21	22	40	10	94
Prywatni przedsiębiorcy	7	21	16	56	0	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	4	19	23	39	16	409
Uczniowie i studenci	0	30	39	26	4	23
Bezrobotni	12	23	21	32	12	77
Gospodynie domowe i inni	6	18	21	45	11	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	4	26	23	32	15	181
401-600	11	19	24	35	11	211
601-800	5	24	24	32	16	251
801-1000	8	18	20	47	8	222
1001-1500	6	17	22	46	9	195
Powyżej 1500 tys. zł	7	9	11	67	6	107
Ocena war. materialnych						
Złe	8	24	22	33	12	543
Średnie	7	19	20	44	11	510
Dobre	1	4	21	64	9	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	5	12	17	53	13	132
Zły kierunek	8	22	22	38	10	877
Trudno powiedzieć	3	13	21	48	15	180

Tabela 3. Rozwiązanie parlamentu, ogłoszenie nowych wyborów. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	19	23	19	21	19	1189
Płeć						
Mężczyźni	19	24	18	22	16	525
Kobiety	18	21	19	19	22	663
Wiek						
do 24 lat	22	19	15	24	20	93
25-34	22	24	19	20	16	230
35-44	22	24	22	19	13	294
45-54	19	22	16	26	18	176
55-64	15	23	17	22	22	175
65 lat i więcej	13	21	19	18	30	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	22	20	20	23	507
Miasto do 20 tys.	14	27	16	23	20	116
od 21 do 100 tys.	19	26	19	18	17	223
101-500 tys.	24	22	19	21	13	213
501 tys. i więcej mieszk.	25	17	15	26	17	130
Region						
Północny	14	30	24	17	15	156
Zachodni	28	15	20	19	18	121
Środkowozachodni	16	28	21	24	11	188
Środkowy	17	26	17	21	19	187
Wschodni	14	15	17	27	27	145
Południowo-wschodni	23	24	14	18	21	194
Południowo-zachodni	20	17	20	19	24	198
Wykształcenie						
Podstawowe	16	23	18	16	27	488
Zasadnicze zawodowe	17	27	18	19	20	294
Średnie	22	19	22	27	11	313
Wyższe	25	25	15	30	5	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	23	23	16	31	6	81
Poz. pracownicy umysłowi	17	22	25	27	10	105
Pracownicy fiz.- umysł.	22	33	16	16	13	55
Robotnicy wykwalifikowani	17	25	21	22	14	132
Robotnicy niewykwalifik.	17	24	21	20	18	66
Rolnicy	20	32	11	23	14	94
Prywatni przedsiębiorcy	35	23	9	16	16	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	15	20	20	18	27	409
Uczniowie i studenci	17	26	22	26	9	23
Bezrobotni	26	21	19	9	25	77
Gospodynie domowe i inni	17	16	15	26	26	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	17	22	15	23	23	181
401-600	20	27	16	18	19	211
601-800	19	22	21	15	23	251
801-1000	18	20	20	25	17	222
1001-1500	23	21	20	20	16	195
Powyżej 1500 tys. zł	15	22	23	27	12	107
Ocena war. materialnych						
Złe	21	20	18	21	20	543
Średnie	16	25	21	20	19	510
Dobre	17	24	16	24	20	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	14	19	23	22	21	132
Zły kierunek	21	24	18	20	17	877
Trudno powiedzieć	10	19	21	22	29	180

Tabela 4. Wprowadzenie rządów silnej ręki i rezygnacja z demokracji. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	11	19	19	37	14	1189
Płeć						
Mężczyźni	11	19	19	41	10	525
Kobiety	10	20	19	34	17	663
Wiek						
do 24 lat	11	16	24	38	12	93
25-34	12	16	19	43	10	230
35-44	10	23	14	44	9	294
45-54	13	20	23	34	10	176
55-64	11	20	17	32	21	175
65 lat i więcej	9	19	22	27	23	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	8	21	18	36	17	507
Miasto do 20 tys.	9	15	21	40	16	116
od 21 do 100 tys.	12	14	24	37	13	223
101-500 tys.	13	25	20	34	8	213
501 tys. i więcej mieszk.	18	15	12	43	12	130
Region						
Północny	12	23	25	34	6	156
Zachodni	17	14	17	39	13	121
Środkowozachodni	11	14	20	46	9	188
Środkowy	13	20	13	40	14	187
Wschodni	7	21	14	34	23	145
Południowo-wschodni	9	25	24	26	16	194
Południowo-zachodni	10	18	18	39	16	198
Wykształcenie						
Podstawowe	11	21	19	28	21	488
Zasadnicze zawodowe	11	20	20	38	11	294
Średnie	12	17	18	45	9	313
Wyższe	8	16	20	53	3	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	10	10	27	49	4	81
Poz. pracownicy umysłowi	10	19	17	46	9	105
Pracownicy fiz.- umysł.	15	24	9	47	5	55
Robotnicy wykwalifikowani	11	20	20	39	9	132
Robotnicy niewykwalifik.	17	26	15	29	14	66
Rolnicy	4	20	24	40	11	94
Prywatni przedsiębiorcy	16	16	19	44	5	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	10	20	18	30	22	409
Uczniowie i studenci	9	17	26	35	13	23
Bezrobotni	12	18	21	34	16	77
Gospodynie domowe i inni	11	20	14	44	11	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	6	19	21	40	14	181
401-600	13	21	19	33	14	211
601-800	8	23	15	34	20	251
801-1000	15	16	22	35	12	222
1001-1500	11	19	19	40	10	195
Powyżej 1500 tys. zł	13	18	20	43	7	107
Ocena war. materialnych						
Złe	10	20	20	35	15	543
Średnie	12	19	18	37	14	510
Dobre	7	16	19	46	11	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	7	12	20	47	14	132
Zły kierunek	12	21	19	36	12	877
Trudno powiedzieć	8	16	18	35	23	180

Tabela 5. Pozwolenie prezydentowi na rządzenie za pomocą dekretów. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	9	24	17	30	20	1189
Płeć						
Mężczyźni	10	25	16	33	15	525
Kobiety	9	23	17	28	23	663
Wiek						
do 24 lat	10	27	16	26	22	93
25-34	7	26	17	35	15	230
35-44	8	24	15	40	13	294
45-54	16	23	19	26	17	176
55-64	11	22	16	25	26	175
65 lat i więcej	7	24	18	21	29	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	24	15	26	24	507
Miasto do 20 tys.	5	27	18	33	17	116
od 21 do 100 tys.	8	24	22	27	18	223
101-500 tys.	8	26	17	34	14	213
501 tys. i więcej mieszk.	14	18	11	42	15	130
Region						
Północny	5	26	27	29	13	156
Zachodni	13	17	17	37	17	121
Środkowozachodni	7	27	19	33	14	188
Środkowy	12	19	16	35	18	187
Wschodni	8	31	10	21	29	145
Południowo-wschodni	8	26	18	24	23	194
Południowo-zachodni	12	23	12	31	23	198
Wykształcenie						
Podstawowe	10	23	17	21	29	488
Zasadnicze zawodowe	10	27	16	31	16	294
Średnie	9	24	17	38	13	313
Wyższe	8	23	16	48	5	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	12	21	16	44	6	81
Poz. pracownicy umysłowi	8	27	14	39	12	105
Pracownicy fiz.- umysł.	15	35	7	40	4	55
Robotnicy wykwalifikowani	10	21	18	32	19	132
Robotnicy niewykwalifik.	8	27	14	29	23	66
Rolnicy	6	27	18	31	18	94
Prywatni przedsiębiorcy	12	26	14	42	7	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	11	22	19	21	28	409
Uczniowie i studenci	4	30	22	26	17	23
Bezrobotni	8	29	17	30	17	77
Gospodynie domowe i inni	7	21	15	34	23	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	7	29	18	25	21	181
401-600	12	25	15	29	19	211
601-800	9	25	16	26	24	251
801-1000	13	22	19	28	18	222
1001-1500	7	27	17	31	17	195
Powyżej 1500 tys. zł	5	16	16	50	13	107
Ocena war. materialnych						
Złe	9	23	18	30	20	543
Średnie	10	25	16	28	20	510
Dobre	8	27	14	37	14	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	19	29	16	20	17	132
Zły kierunek	9	23	17	34	17	877
Trudno powiedzieć	5	27	16	20	32	180

Tabela 6. Znaczne ograniczenie prawa do strajków. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	14	29	21	21	15	1189
Płeć						
Mężczyźni	16	28	20	24	12	525
Kobiety	12	29	22	19	17	663
Wiek						
do 24 lat	14	25	29	17	15	93
25-34	12	29	21	27	11	230
35-44	12	32	22	26	9	294
45-54	16	30	24	22	9	176
55-64	15	27	17	15	25	175
65 lat i więcej	15	27	17	17	24	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	14	29	20	15	22	507
Miasto do 20 tys.	14	17	22	30	16	116
od 21 do 100 tys.	9	33	27	24	8	223
101-500 tys.	14	35	18	27	6	213
501 tys. i więcej mieszk.	22	22	18	26	12	130
Region						
Północny	13	33	24	24	6	156
Zachodni	13	22	14	35	16	121
Środkowozachodni	8	31	24	30	6	188
Środkowy	16	25	23	19	17	187
Wschodni	12	28	19	17	25	145
Południowo-wschodni	19	27	23	11	21	194
Południowo-zachodni	15	34	18	19	14	198
Wykształcenie						
Podstawowe	11	28	21	17	23	488
Zasadnicze zawodowe	12	32	22	22	12	294
Średnie	17	29	21	24	9	313
Wyższe	23	25	16	32	4	93
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	20	28	17	31	4	81
Poz. pracownicy umysłowi	11	31	19	30	8	105
Pracownicy fiz.- umysł.	18	27	29	20	5	55
Robotnicy wykwalifikowani	16	22	26	25	11	132
Robotnicy niewykwalifik.	9	33	14	33	11	66
Rolnicy	17	26	21	19	17	94
Prywatni przedsiębiorcy	19	26	23	28	5	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	14	28	19	16	23	409
Uczniowie i studenci	9	52	22	9	9	23
Bezrobotni	5	32	29	21	13	77
Gospodynie domowe i inni	11	35	21	19	15	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	10	33	20	19	18	181
401-600	13	32	20	23	13	211
601-800	11	26	25	20	18	251
801-1000	14	29	19	23	15	222
1001-1500	16	30	18	24	12	195
Powyżej 1500 tys. zł	22	22	23	21	11	107
Ocena war. materialnych						
Złe	12	29	22	23	15	543
Średnie	15	29	21	21	15	510
Dobre	19	31	19	18	13	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	18	33	17	17	16	132
Zły kierunek	13	29	22	24	13	877
Trudno powiedzieć	16	28	21	12	23	180

Tabela 7. Stworzenie nowego rządu z prezydentem na czele. 1 - całkowicie się zgadzam, 2 - zgadzam się do pewnego stopnia, 3 - nie zgadzam się do pewnego stopnia, 4 - Całkowicie się nie zgadzam (%)

	1	2	3	4	7	LICZBA OSÓB
Ogółem	14	18	14	29	25	1188
Płeć						
Mężczyźni	15	19	15	31	19	525
Kobiety	13	18	12	28	29	662
Wiek						
do 24 lat	14	23	14	22	28	93
25-34	18	21	12	31	17	230
35-44	12	21	15	37	15	294
45-54	15	15	16	30	24	175
55-64	14	19	15	22	30	175
65 lat i więcej	12	13	10	24	40	221
Miejsce zamieszkania						
Wieś	12	18	16	21	34	507
Miasto do 20 tys.	13	27	16	23	22	116
od 21 do 100 tys.	14	19	13	32	22	222
101-500 tys.	14	19	11	40	15	213
501 tys. i więcej mieszk.	25	9	8	46	12	130
Region						
Północny	12	24	18	28	19	156
Zachodni	13	19	12	36	20	121
Środkowozachodni	20	20	15	29	17	188
Środkowy	15	15	16	30	25	186
Wschodni	15	16	10	20	39	145
Południowo-wschodni	8	21	16	28	26	194
Południowo-zachodni	16	15	9	33	27	198
Wykształcenie						
Podstawowe	15	17	14	19	36	488
Zasadnicze zawodowe	15	22	13	29	21	294
Średnie	13	19	13	39	16	313
Wyższe	12	15	12	52	9	92
Grupa społ.-zaw.pracujący						
Kadra kier., inteligencja	17	11	11	47	13	80
Poz. pracownicy umysłowi	11	15	16	43	14	105
Pracownicy fiz.- umysł.	18	27	13	31	11	55
Robotnicy wykwalifikowani	12	22	14	33	18	132
Robotnicy niewykwalifik.	15	23	14	23	26	66
Rolnicy	13	17	23	24	22	94
Prywatni przedsiębiorcy	16	28	7	40	9	43
Grupa społ.-zaw. nie prac.						
Renciści i emeryci	14	15	11	24	36	409
Uczniowie i studenci	9	30	17	30	13	23
Bezrobotni	14	23	14	23	25	77
Gospodynie domowe i inni	15	21	13	21	29	107
Dochody na jedną osobę						
Do 400 tys. zł	12	18	22	23	26	181
401-600	15	23	12	26	25	211
601-800	14	20	10	25	30	250
801-1000	18	15	14	30	23	222
1001-1500	12	17	13	36	22	195
Powyżej 1500 tys. zł	15	15	12	44	14	107
Ocena war. materialnych						
Złe	15	17	14	29	25	542
Średnie	15	20	14	27	24	510
Dobre	10	18	11	38	23	135
Ocena kier.rozw.syt.w kraju						
Dobry kierunek	12	20	17	27	23	132
Zły kierunek	16	18	13	30	23	876
Trudno powiedzieć	8	18	13	26	35	180